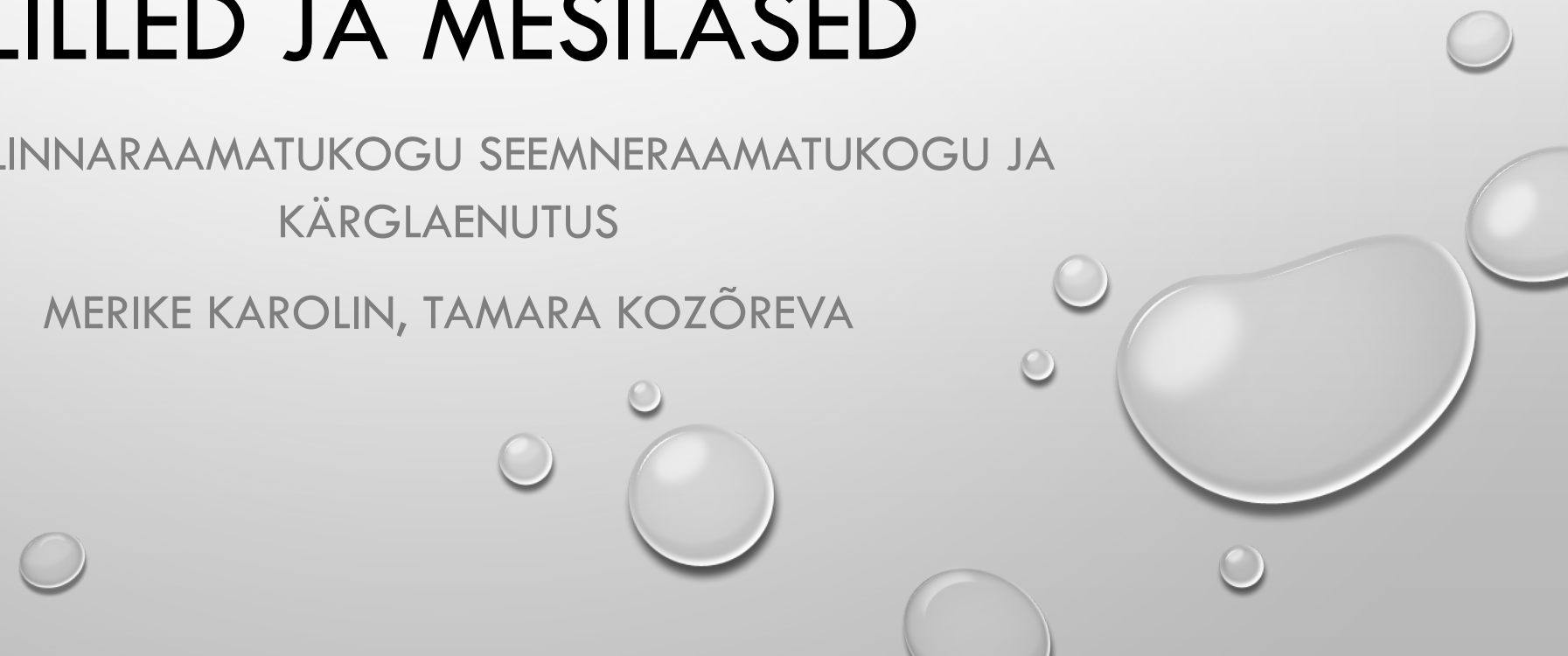

LILLED JA MESILASED

TARTU LINNARAAMATUKOGU SEEMNERAAMATUKOGU JA
KÄRGLAENUTUS

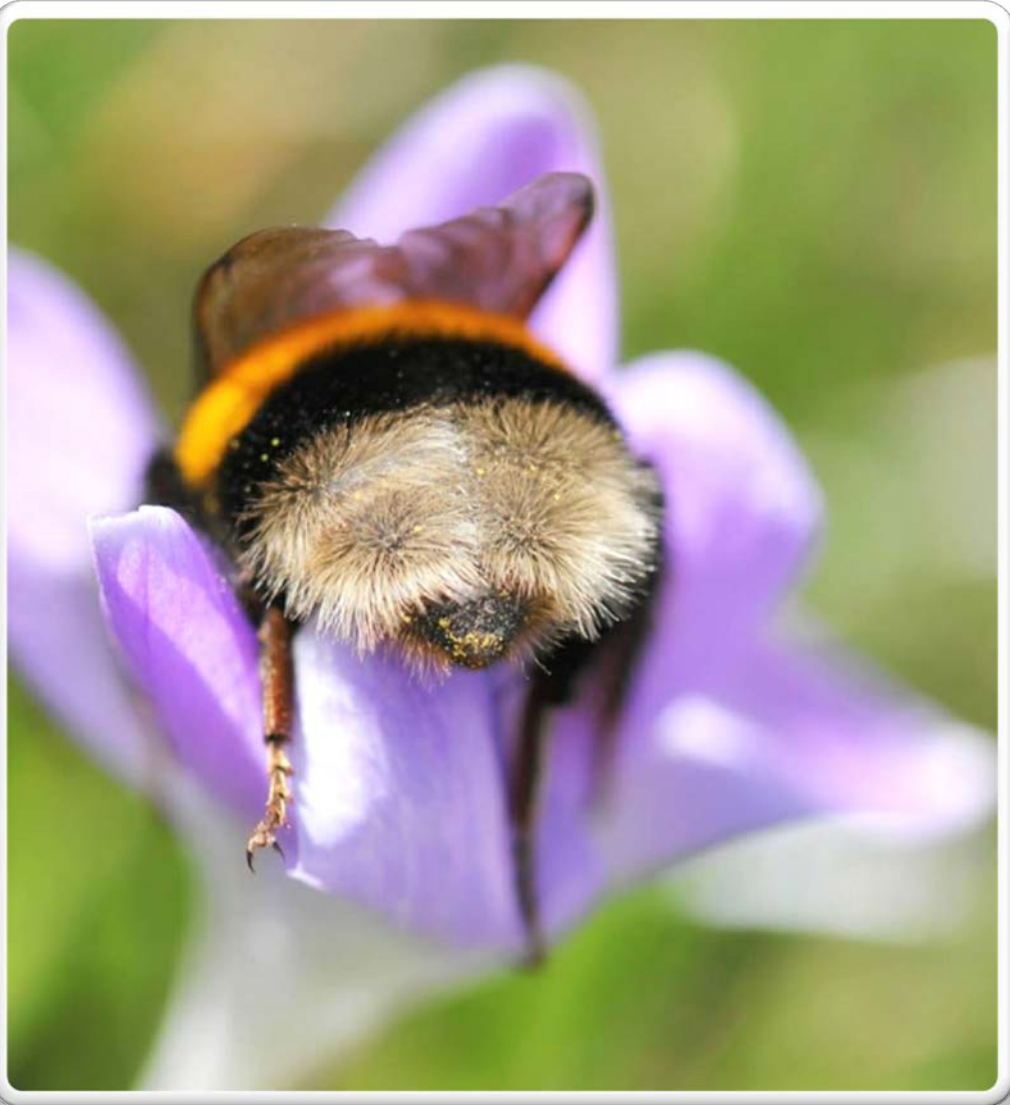
MERIKE KAROLIN, TAMARA KOZÕREVA

TARTU LINNARAAMATUKOGU KÄRGLAENUTUS

- ALGUS OKTOOBER 2018
- MIKS MEIL SEDA VAJA OLI?
 - NIMEOTSING
 - PLUSSID
 - MIINUSED
- OSALEJAJD SEISUGA 28.11.2018

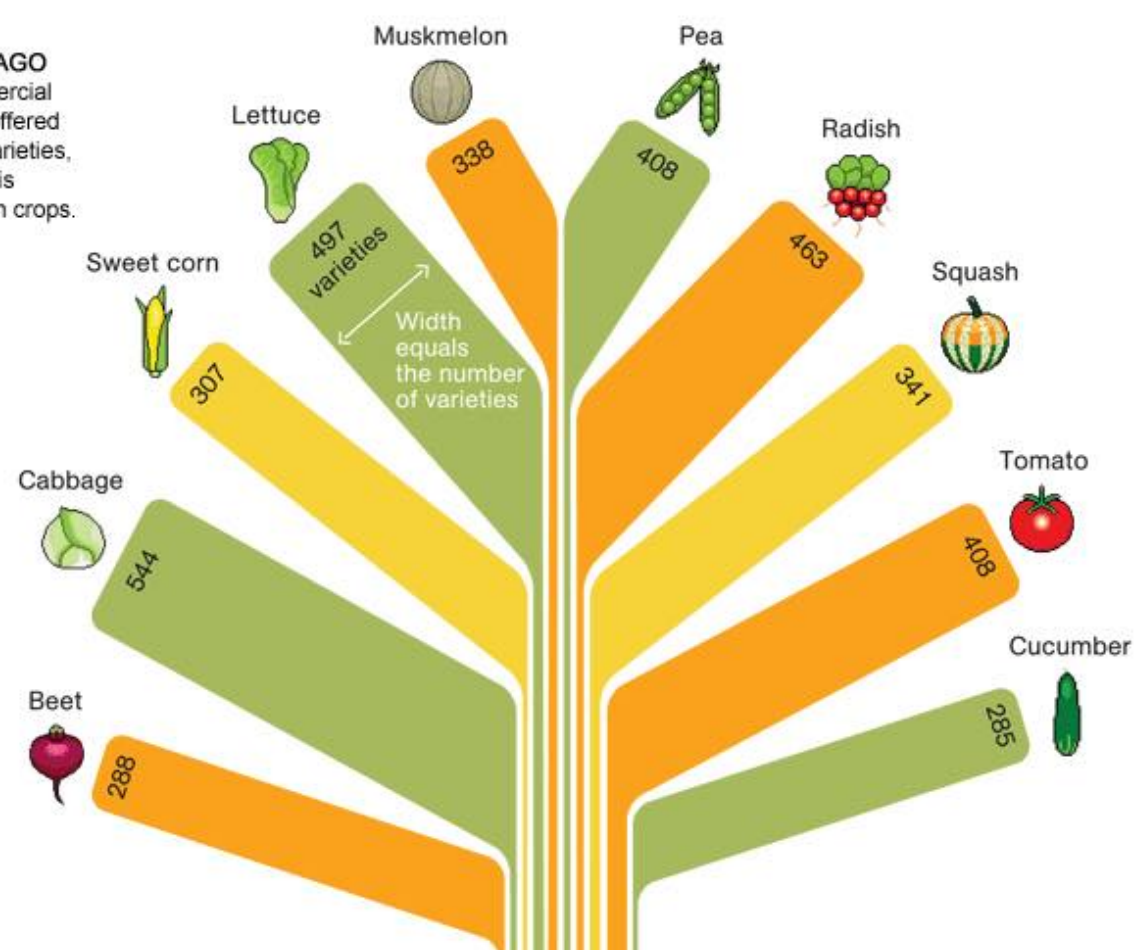
35

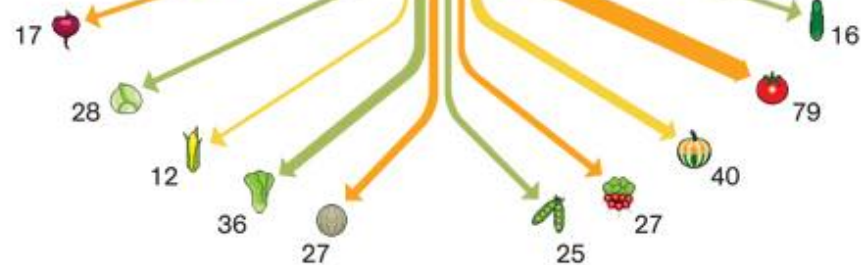

SEEMNERAAMATUKOGU AJALOOST

A CENTURY AGO
In 1903 commercial seed houses offered hundreds of varieties, as shown in this sampling of ten crops.

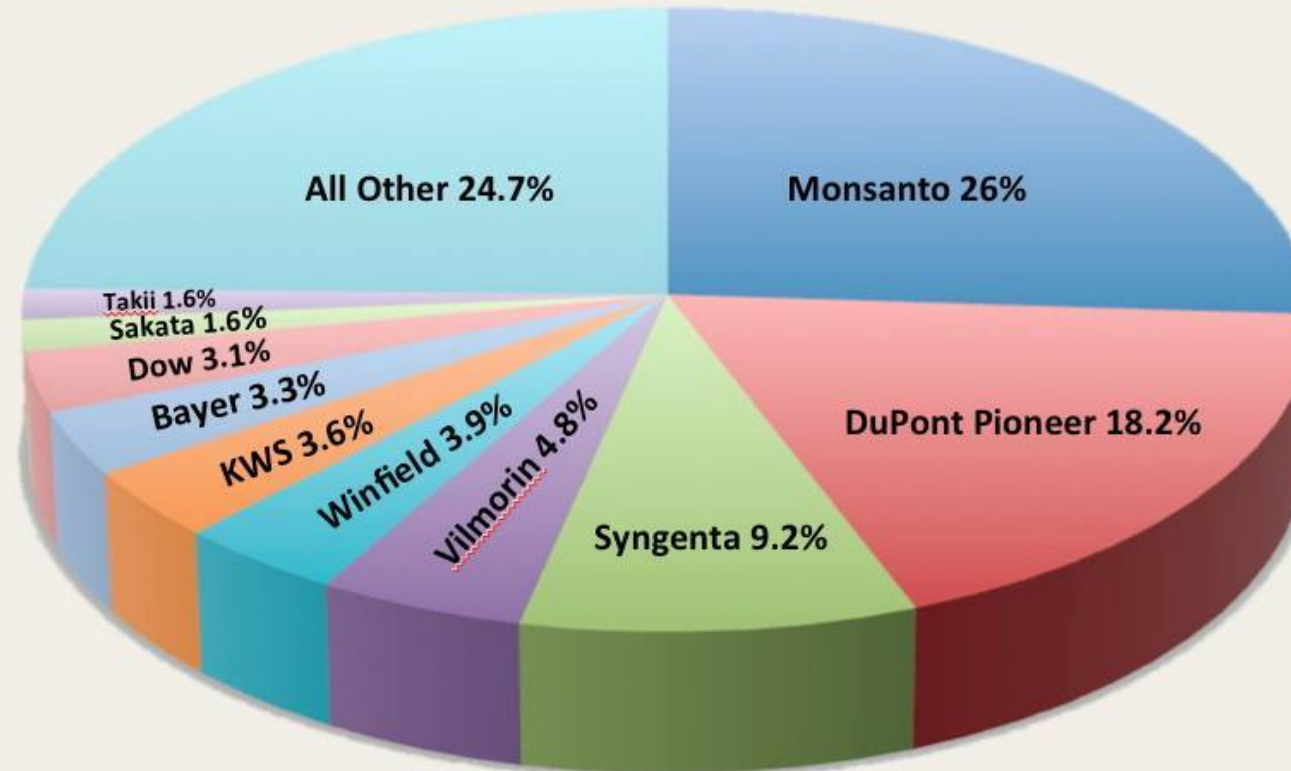
80 YEARS LATER
By 1983 few of those varieties were found in the National Seed Storage Laboratory.*

* CHANGED ITS NAME IN 2001 TO THE NATIONAL CENTER FOR GENETIC RESOURCES PRESERVATION

JOHN TOMANIO, NGM STAFF. FOOD ICONS: QUICKHONEY
SOURCE: RURAL ADVANCEMENT FOUNDATION INTERNATIONAL

World's Top 10 Seed Companies, 2011

3 companies control more than half (53%) of the global commercial market for seed.
The top 10 companies account for 73% of the global market (up from 67% in 2007).

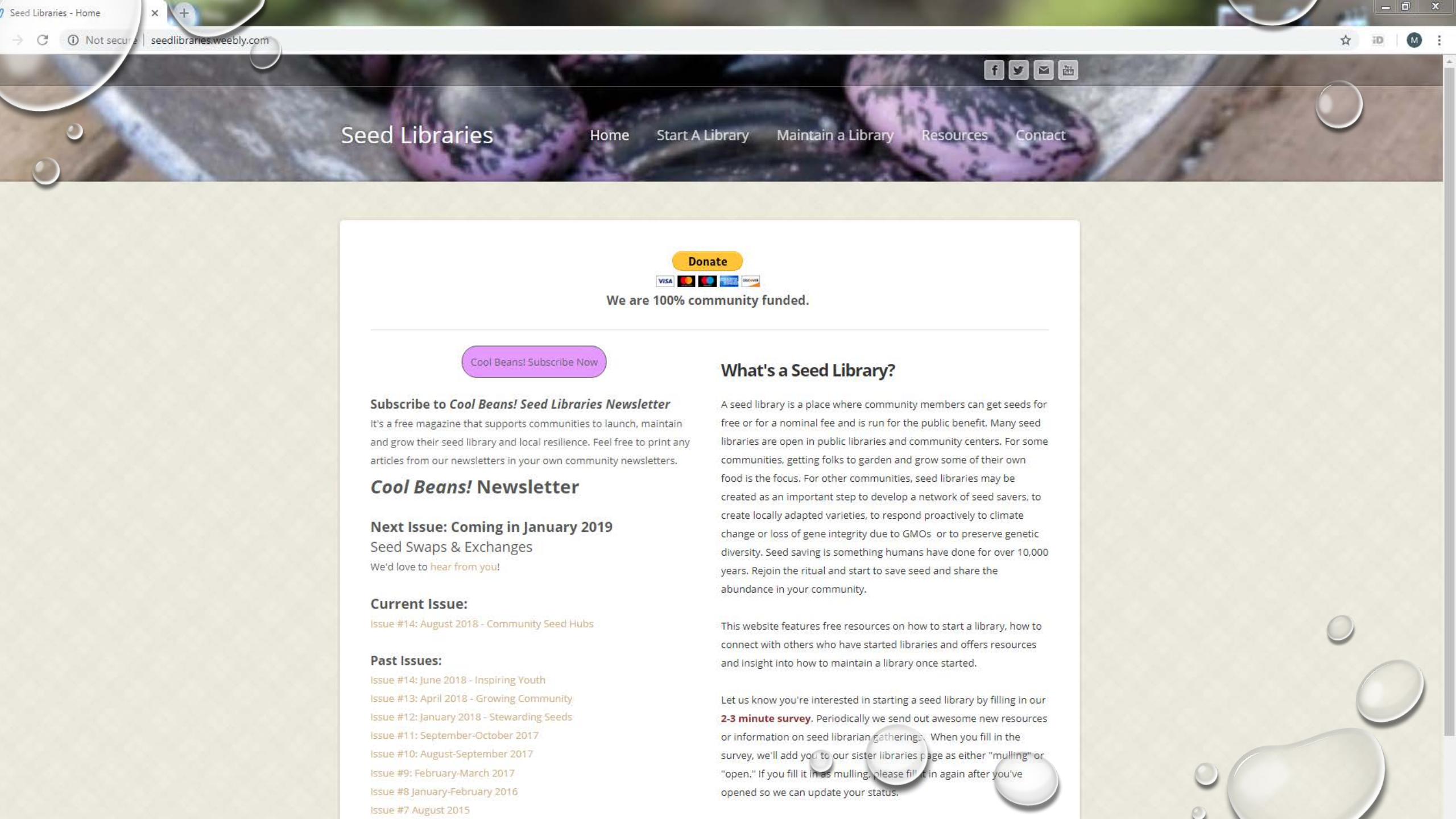
Source: ETC Group, Phillips McDougall • <http://www.etcgroup.org/>

SASCHA ALTMAN DUBRUL

BASIL (BAY AREA SEED INTERCHANGE
LIBRARY) 2000.A.

ESIMENE SEEMNERAAMATUKOGU

Donate

We are 100% community funded.

Cool Beans! Subscribe Now

Subscribe to *Cool Beans! Seed Libraries Newsletter*

It's a free magazine that supports communities to launch, maintain and grow their seed library and local resilience. Feel free to print any articles from our newsletters in your own community newsletters.

Cool Beans! Newsletter

Next Issue: Coming in January 2019

Seed Swaps & Exchanges

We'd love to [hear from you!](#)

Current Issue:

Issue #14: August 2018 - Community Seed Hubs

Past Issues:

Issue #14: June 2018 - Inspiring Youth

Issue #13: April 2018 - Growing Community

Issue #12: January 2018 - Stewarding Seeds

Issue #11: September-October 2017

Issue #10: August-September 2017

Issue #9: February-March 2017

Issue #8 January-February 2016

Issue #7 August 2015

What's a Seed Library?

A seed library is a place where community members can get seeds for free or for a nominal fee and is run for the public benefit. Many seed libraries are open in public libraries and community centers. For some communities, getting folks to garden and grow some of their own food is the focus. For other communities, seed libraries may be created as an important step to develop a network of seed savers, to create locally adapted varieties, to respond proactively to climate change or loss of gene integrity due to GMOs or to preserve genetic diversity. Seed saving is something humans have done for over 10,000 years. Rejoin the ritual and start to save seed and share the abundance in your community.

This website features free resources on how to start a library, how to connect with others who have started libraries and offers resources and insight into how to maintain a library once started.

Let us know you're interested in starting a seed library by filling in our **2-3 minute survey**. Periodically we send out awesome new resources or information on seed librarian gatherings. When you fill in the survey, we'll add you to our sister libraries page as either "mulling" or "open." If you fill it in as mulling, please fill it in again after you've opened so we can update your status.

Seed Libraries

- Home
- Start A Library
- Maintain a Library
- Resources
- Contact

Seed Library Network

Find other seed libraries: Get connected with other sister libraries. Here is a list of other **sister seed libraries**. It's helpful to be able to share ideas, resources, speakers, and seed with other libraries in your region.

Let us know you're interested: We're keeping track of the communities that have or are interested in opening a seed library. If that's you, **take 2-3 minutes to fill out our survey**. Richmond Grows has spent hours and hours ... and hours tracking new libraries to make sure when new materials come up, you get them. Filling in the survey will really save them time. If you are in the mulling stage now, fill in the survey and then please email **RichmondGrows@gmail.com** when you open so they can add to the list of sister libraries.

Join the network: **Community Seed Network** is a free social network site. Connect with other seed libraries and seed savers. Create or join a group that has similar interests or are in the same bioregion. "Friend" folks in your area and send a little message letting them know a new library is opening in their area.

Connect on Facebook: Post what you're doing on **Facebook**. We'd love to hear what your seed library is up to. There is also a seed libraries page for **universities**.

Seed Lending Libraries

TARTU LINNARAAMATUKOGU
SEEMNERAAMATUKOGU

Check out seeds.
Grow a garden.

2017 SÜGIS

- IDEE
- MEESKOND
- KOHT

KONSEPTSIOON

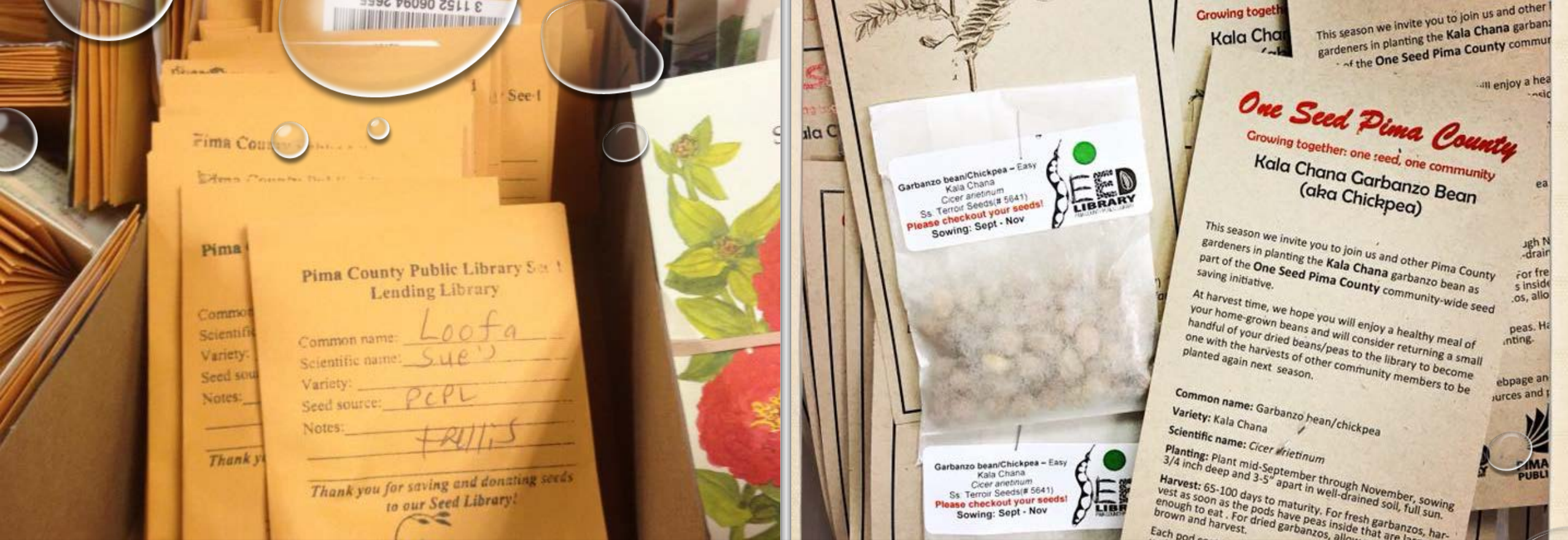
- MIKS
- KELLELE
- KUIDAS

PAKEND

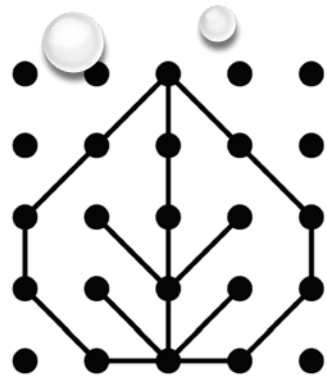

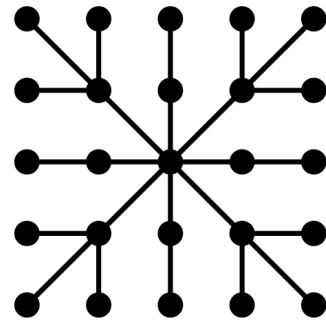
NÄITEID MUJALT MAAILMAST

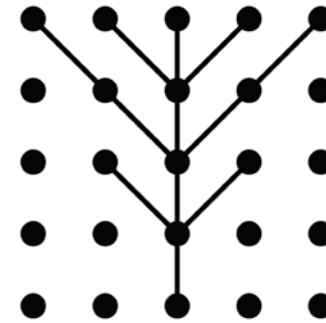
SUURTELE JA VÄIKESTELE.

**SEEMNE-
RAAMATU-
KOGU**

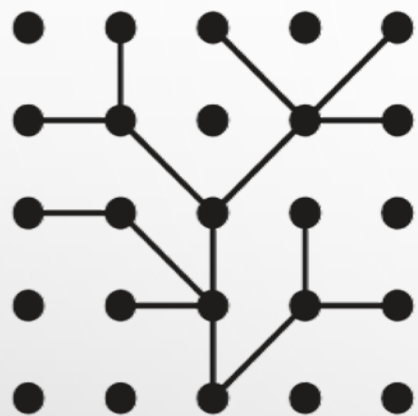

**SEEMNE-
RAAMATU-
KOGU**

**SEEMNE-
RAAMATU-
KOGU**

LOGO

**SEEMNE-
RAAMATU-
KOGU**

kehtivuse aeg:
külvamise aeg:
märkus:

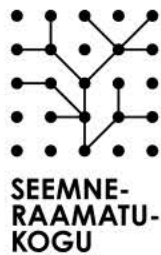

KUJUNDUS

PLAKATID, VOLDIKUD

[Avaleht](#)

[Üritused](#)

[Hea teada](#)

[Külvilood](#)

[KKK](#)

[Ajaloost](#)

[Arhiiv](#)

[in English](#)

[по русски](#)

Otsi veebilehelt

[Avaleht](#) ▶ [Külvilood](#) ▶ [Piial külas](#)

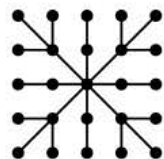

külalisaia ja külvilood. Piial külas

Seemneraamatukogu on suvepuhkuselt tagasi ja alustuseks käisin külas ühes Tartumaa aias. Pererahva lahkelt loal sai pildistat ja jalutatud ja peenra ääres kükitud.

Piia aed on rõõmus ja värviline ja taimed tunnevad end siin hästi. Põuasest suvest suurt jälgi pole, kuum suvi on hästi mõjunud ka viinamarjadele ja tomatitele.

SEEMNE-
RAAMATU-
KOGU

Otsi veebilehelt

Avaleht

Üritused

Hea teada

Külvilood

KKK

Ajaloost

Arhiiv

in English

по русски

📍 [Avaleht](#) ▶ [Hea teada](#)

Oktoobri aiatööd

Aiatööd
septembris

Kasvatage ise
seemneid

Kuidas kaitsta
taimi liigse kuuma
ja kuiva eest.

Augusti aiatööd

Juuli aiatööd

Valik aiatööd
juunis

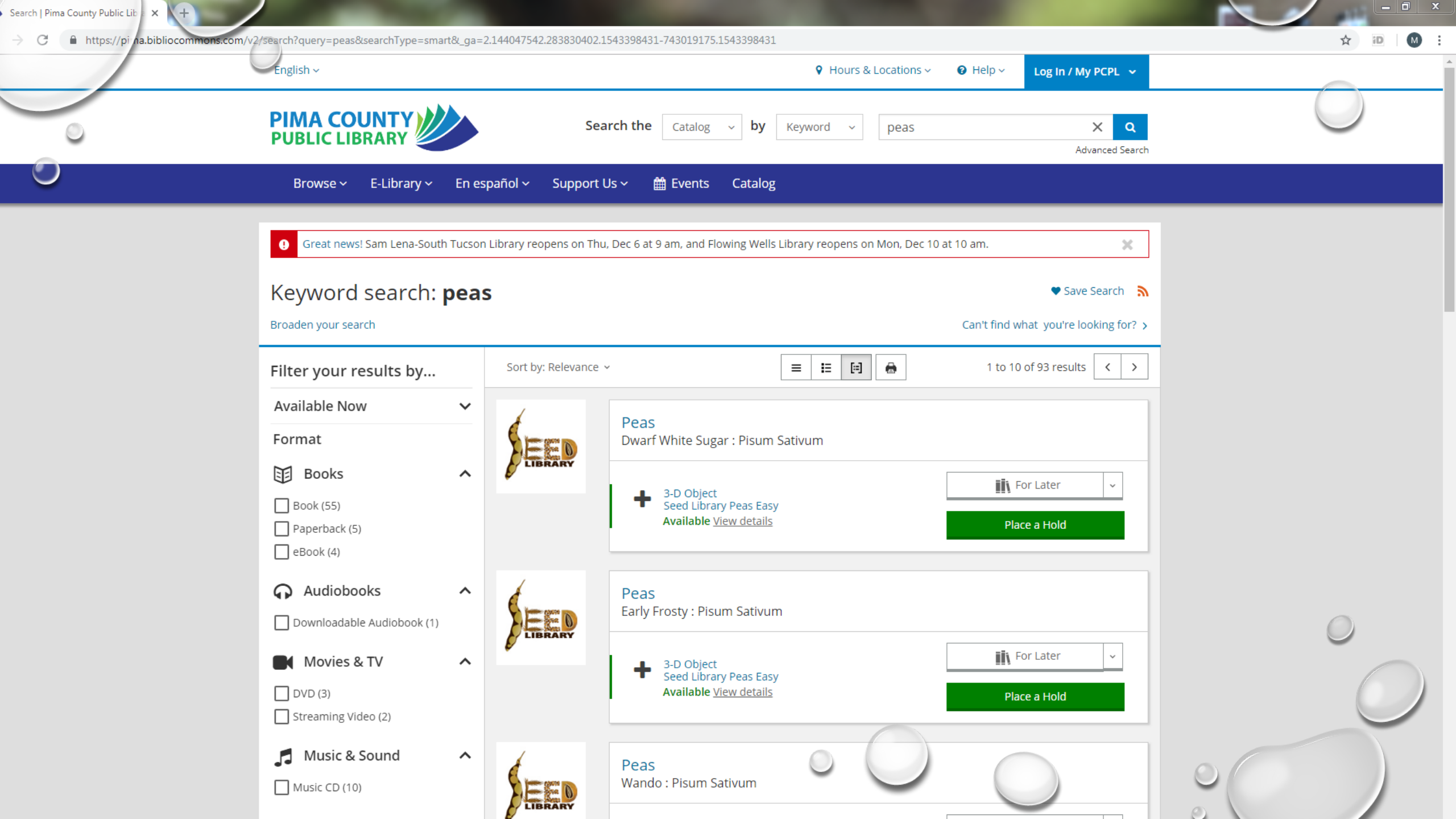
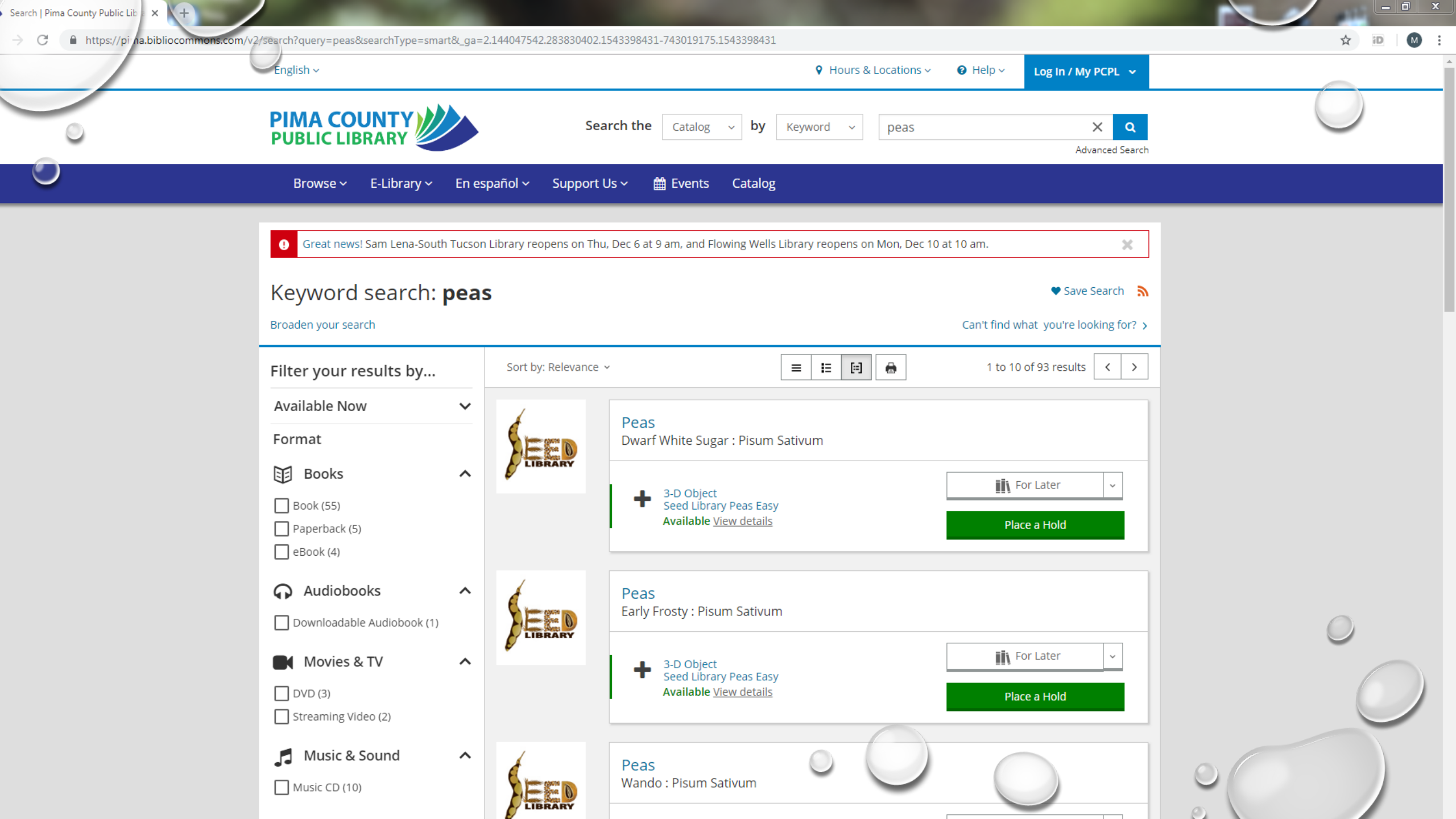

Aiatööd mais

TEHNILISED KÜSIMUSED

Availability for...

Peas
Dwarf White Sugar : Pisum Sativum
+ 3-D Object -
Copies: 52

Available (10)

Location ▾	Collection ▾	Status ▾
Joel D Valdez Main Library	Joel Valdez Main Library	CHECK SHELF
Kirk-Bear Canyon Library	Kirk-Bear Canyon Library	CHECK SHELF
Kirk-Bear Canyon Library	Kirk-Bear Canyon Library	CHECK SHELF
Kirk-Bear Canyon Library	Kirk-Bear Canyon Library	CHECK SHELF
Kirk-Bear Canyon Library	Kirk-Bear Canyon Library	CHECK SHELF
Martha Cooper Library	Martha Cooper Library	CHECK SHELF
Martha Cooper Library	Martha Cooper Library	CHECK SHELF
Oro Valley Public Library	Oro Valley Library	CHECK SHELF
Oro Valley Public Library	Oro Valley Library	CHECK SHELF
Oro Valley Public Library	Oro Valley Library	CHECK SHELF

Not available at this time (42)

Location ▾	Collection ▾	Status ▾
Himmel Park Library	Himmel Park Library	Due 04-29-19
Himmel Park Library	Himmel Park Library	Due 04-29-19

eestikeelne nimetus:

sort: ``

ladinakeelne nimetus:

seemne päritolu: annetus

kaubamärk (kommertsseemnete puhul) :

kogumise aeg:

kehtivuse aeg:

koht/maakond:

annetaja:

märkused:

märksõnad: seemneraamatukogu,

rahvapärased nimetused:

taimeperekond:

taimesugukond:

lisainfo:

eksemplare

eestikeelne nimetus:

sort: `...`

ladinakeelne nimetus:

seemne päritolu: kommerts

kaubamärk:

kehtivuse aeg:

märkused: märksõnad: seemneraamatukogu, suvikud

rahvapärased nimetused:

taimeperekond:

taimesugukond:

lisainfo:

pakk /hind

eksemplare / tk/

VÄLJATRÜKK KASUTAJALE

- EESTIKEELNE NIMETUS: **HARILIK KULDVIHM**, KULDVIHM, HARILIK
- LADINAKEELNE NIMETUS: **LABURNUM ANAGYROIDES**
- **MÄRKUSED:** VÄRSKELT KOGUTUD SEEMNED KÜLVATA SÜGISEL. KEVADISE KÜLVI PUHUL VAJAVAD SEEMNED EELNEVAT LEOTAMIST. ÕITSEB JUUNIS. ÕIED KULDKOLLASED, UMBES 2 CM PIKAD, PAIKNEVAD TIPMISTES KUNI 20CM PIKKUSTES RIPPUVATES KOBARATES. VILI ON KAUNVILI, 5-8 CM PIKK, LINEAALNE, LAPIK, KAHVATUPRUUN, KARVANE. KAUNAD VALMIVAD AUGUSTIS, PAKATAVAD SÜGISEL. SEEMNED MUSTAD, VEIDI LÄIKIVAD. NB! SEEMNED ON MÜRGISED!
- **MÄRKSONAD:** SEEMNERAAMATUKOGU, LEHTPUUD, MÜRGISED TAIMED
- **TAIMEPEREKOND:** KULDVIHM (*LABURNUM*)
- **TAIMESUGUKOND:** LIBLIKÕIELISED (*FABACEAE*)
- LISAINFO: KULDVIHMADE PEREKONNAS ON AINULT KAKS LOODUSLIKKU LIIKI, HARILIK JA ALPI KULDVIHM, NENDE KODUMAAKS ON LÕUNA-EUROOPA MÄESTIKUALAD. KULDVIHMAD ON HEITLEHISED VÄIKESED PUUD VÕI KÕRGED PÕÕSAD. VÕRRELDES ALPI KULDVIHMAGA ON HARILIK KULDVIHM EESTIS KÜLMAKINDLAM. TEMA ÕISIKUKOBARAD ON LÜHEMAD, UMBES 20 CM PIKAD, KUID TIHEDAMAD. KOLLASED ÕIED PAIKNEVAD ÜLIPIKKADES RIPPUVATES KOBARATES. ÕITSEMISE AJAL KATTUB PUU IMELISE KULDSE RÜÜGA. KUIDAS KASVATADA KULDVIHMA? SOBITAGE KULDVIHM KODUAEDADESSE AKTSENTTAIMENA. ARVESTAGE PIISAVA AVARUSEGA, SEST KULDVIHM KASVAB MITME MEETRI LAIUSEKS. LEIDKE KULDVIHMALE SOE, PÄIKSELINE JA TUULTE EEST VARJATUD KASVUKOHT. ISTUTUSAUKU LISAGE LUBJARIKAST MULDA. SOBIB PARASNIISKE KASVUKOHT. KATKE NOOREMAID KULDVIHMASID VÄGA KÜLMADEL TALVEDEL.
- (K.AMOR, MAAKODU "VÕRRATU MAESTRO- KULDVIHM!")

4460

TARTU OSKAR LUTSU NIMELINE LINNARAAMATUKOGU
on kantud taimetervise registrisse kui sertifitseeritud
köögiviljakultuuride seemne ja standardseemne pakendaja,
registreerimisnumbriga 4460.

MIS TEHTUD, MIS TEOKSIL

**SEEMNE-
RAAMATU-
KOGU**
TARTU
LINNARAAMATUKOGU

27. veebruaril
kell 17.30
Tartu Linnaraamatukogu
kohvikus

Seemneraamatukogu töötuba

KÜLVAME TŠILLISID!

Kogemusi jagab TIINA TAURAIT

Kuidas valida köögiviljade liike ja sorte
PRAKTILINE ÕPETUS KODUSEST TŠILLIKASVATUSEST

Seemneraamatukogu asub Tartu Linnaraamatukogu laste- ja noorte osakonnas
Kõrval 3/5 | seemneraamatukogu@luts.ee | www.luts.ee/seemneraamatukogu | 7354 1390

**SEEMNE-
RAAMATU-
KOGU**
TARTU
LINNARAAMATUKOGU

7. veebruaril
kell 17.30
Tartu Linnaraamatukogu
kohvikus

Seemneraamatukogu töötuba

NÄPUD ROHELISEKS

Kogemusi jagab aianduse õpetaja TIINA PAASIK

Kuidas valida köögiviljade liike ja sorte
AEDA | KASVUHOONESSE | RÕDULE

Seemneraamatukogu asub Tartu Linnaraamatukogu laste- ja noorte osakonnas
Kõrval 3/5 | seemneraamatukogu@luts.ee | www.luts.ee/seemneraamatukogu | 7354 1390

SALATKRESS

**SEEMNE-
RAAMATU-
KOGU**

TARTU
LINNARAAMATUKOGU

**2. mail 2018
kell 17.30-19.00
Tartu Linnaraamatukogu
kohvikus**

Seemneraamatukogu töötuba

ÕITESAJU LUMMUSES. EPIMEEDIUMID AIAS

**Oma lemmikuid tutvustab ja näitab hobiaednik
MERIKE KAROLIN**

Seemneraamatukogu asub Tartu Linnaraamatukogu laste- ja noorte osakonnas
Kompanii 3/5 | seemneraamatukogu@luts.ee | www.luts.ee/seemneraamatukogu | 734 1390

13.06.-16.06.2018

LODUS FESTIVAL

NATURE FESTIVAL

LOODUSFESTIVALIL

TULE, RÄÄGIME EESTI KEELE!

23. mail kell 18.00
kohvikuruumis I korrusel
(Kompanii 3/5)

EESTI KEELE KOHVIK kohtub seemneraamatu- koguga

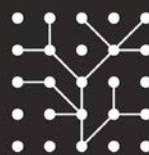
ESTONIAN LANGUAGE CAFÉ
ЭСТОНСКОЕ ЯЗЫКОВОЕ КАФЕ

Keelekohvikus saab praktiseerida eesti keelt ja sõlmida uusi tutvusi.
Oodatud on kõik, kes tahavad igapäevases suhtluses eesti keelega
toime tulla.

Tartu Public Library (Kompanii 3/5), ground floor, on your right
в Тартуской городской библиотеке на первом этаже

eelregistreerimine / pre-register / предварительная регистрация:
liina.leemet@luts.ee

Foto: Ilmar Saabas

SEEMNE-
RAAMATU-
KOGU

TARTU
LINNARAAMATUKOGU

12. septembril 2018
kell 17.30-19.00
Tartu Linnaraamatukogu
kohvikus

Tomati töötuba

MAITSEME TOMATIT JA LUHVITITAME MAITSETAIMI

Oma lemmikuid tutvustab ja näitab aednik
TIINA PAASIK

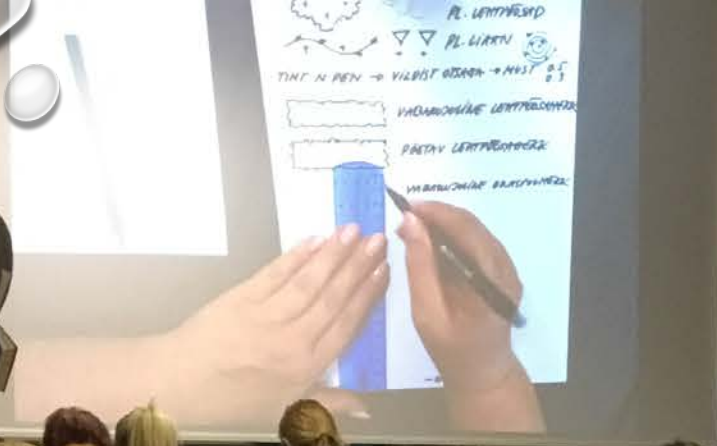
Seemneraamatukogu asub Tartu Linnaraamatukogu laste- ja noorte osakonnas
Kompanii 3/5 | seemneraamatukogu@luts.ee | www.luts.ee/seemneraamatukogu | 736 1390

**SEEMNE-
RAAMATU-
KOGU**

TARTU
LINNARAAMATUKOGU

**TULE RAAMATUKOKKU,
LAENA SEEMNED,
KÜLVA MAHA
JA TUNNE RÕÕMU
OMA TAIMEDEST!**

Seemneraamatukogu asub Tartu Linnaraamatukogu laste- ja noorte osakonnas
Kompanii 3/5 | seemneraamatukogu@luts.ee | www.luts.ee/seemneraamatukogu | 736 1390

LEADER 00000nrm a22000004 4500
008 180108s2018 xx ||| || || r|und|c
040 ErTrtKR|best|cErTrtKR
072 7 633/635|2udkrb
245 00 Lõhnav lillhernes|h[ese] :|b=Lathyrus odoratus : [seemned]
246 11 Lathyrus odoratus
260 [Tartu] :|b[s.n.],|c2018
300 1 seemnepakk
500 Külv III-VI siseruumides või mais otse kasvukohale. Enne külvamist on soovitatav seemneid leotada ööpäev. Ettekasvatatud taimed võib kasvukohale istutada pärast öökülmaohu möödumist, 20-35 cm vahedega. Harunemise soodustamiseks näpistada latv ära. Kõrgus 120-125 cm. Õitseb juuli lõpust kuni sügiskülmadeni. Vajab toestamist. Hea lõikelill, õied sobivad toidu kaunistamiseks.
500 Sort Cuthbertson Jimmy . Külv III-VI siseruumides või mais otse kasvukohale. Enne külvamist on soovitatav seemneid leotada ööpäev. Ettekasvatatud taimed võib kasvukohale istutada pärast öökülmaohu möödumist, 20-35 cm vahedega. Õitseb juuli lõpust kuni sügiskülmadeni. Vajab toestamist. Hea lõikelill, õied sobivad toidu kaunistamiseks.
500 Sort `Cuthbertson Lois`. Külv III-VI siseruumides või mais otse kasvukohale. Enne külvamist on soovitatav seemneid leotada ööpäev. Ettekasvatatud taimed võib kasvukohale istutada pärast öökülmaohu möödumist, 20-35 cm vahedega. Õitseb juuli lõpust kuni sügiskülmadeni. Vajab toestamist. Hea lõikelill, õied sobivad toidu kaunistamiseks.
500 Sort Night and Day . Külv III-VI siseruumides või mais otse kasvukohale. Enne külvamist on soovitatav seemneid leotada ööpäev. Ettekasvatatud taimed võib kasvukohale istutada pärast öökülmaohu möödumist, 20-35 cm vahedega. Õitseb juuli lõpust kuni sügiskülmadeni. Vajab toestamist. Hea lõikelill, õied sobivad toidu kaunistamiseks.
650 4 lillhernes
650 9 rohttaimed
650 9 liblikõielised
650 9 ilutaimed
650 9 lõikelilled
650 9 suvelilled
650 9 üheaastased taimed
650 9 toidutaimed
655 9 seemned
698 1 seemneraamatukogu
856 |uhttps://www.aiasober.ee/liigikirjeldused/209|zTaime tutvustus
856 |uhttps://www.seemnemaailm.ee/articles/index.php?GID=78 |zTaime tutvustus
978 |tHTO tamara 2018-01

TÄIELIK KATALOOG ▼

seemneraamatukogu

OTSI

[Sõna](#) | [Autor](#) | [Pealkiri](#) | [Märksõna](#) | [ISBN/ISSN](#) | [Kohaviit](#) | [UDK](#)[Varasemad otsingud](#) ▼ | [Täpsusta otsingut](#)

Leiti 83 kirjet.

[Järjesta](#) | [Relevantsus](#) | [Aasta](#) | [Pealkiri](#)

TÄIELIK KATALOOG

Lehekülg: [1](#) | [2](#) | [3](#) | [4](#) | [5](#) | [6](#) | [7](#) | [järgmine](#) »[Vali märgitud kirjed](#)[Vali kõik selle lehekülje kirjed](#)[Salvesta kirjed kausta](#)

Sõnad (1-12 - 83)

 Keskmise relevantsusega tulemused 1-83☐ **Aedkannike [ese] : =Viola x wittrockiana : [seemned]**

1 [Tartu] : [s.n], 2018

1 seemnepakk

[Tartu LR](#)[www](#)[Telli](#)

[Uudiskirjandus](#)[Ainepaketid](#)[Ilmumas](#)[Abi](#)[Minu ESTER – Logi sisse](#)

TÄIELIK KATALOOG

seemneraamatukogu

OTSI

[Sõna](#)[Autor](#)[Pealkiri](#)[Märksõna](#)[ISBN/ISSN](#)[Kohaviit](#)[UDK](#)[Täpsusta otsingut](#)

Leiti 83 kirjet.

[Järjesta](#)[Relevantsus](#)[Aasta](#)[Pealkiri](#)

TÄIELIK KATALOOG

[Tagasi otsingutulemusse](#)

Kuva: « Eelmine | Järgmine »

☐ Vali kirje[Salvesta kirjed kausta](#)

Pealkiri
Ilmunud
Kirjeldus
Püsilink

Rukkilill [ese] : =Centaurea cyanus : [seemned]
[Tartu] : [s.n], 2018
1 seemnepakk
https://www.ester.ee/record=b4763031*est

[Taime tutvustus](#)

Telli

[Teata veast](#)[Eksemplarid](#)[Täiskirje](#)[MARC kuva](#)[Lisainfo](#)

ASUKOHT	KOHAVIIT	STAATUS	MÄRKUSED
Tartu LR lasteosakond seemneraamatukogu	Rukkilill: sort mix	KOHAL	Külvamise aeg: III-IV. Kogumise aeg/ kehtivuse aeg: I 2020. Tellida saab KOHAL eksemplare.
Tartu LR lasteosakond seemneraamatukogu	Rukkilill: sort mix	KOHAL	Külvamise aeg: III-IV. Kogumise aeg/ kehtivuse aeg: I 2020. Tellida saab KOHAL eksemplare.

Pealkiri
Ilmunud
Kirjeldus
Püsiline

Lõhnav lillhernes [ese] : =Lathyrus odoratus : [seemned]
[Tartu] : [s.n], 2018
1 seemnepakk
https://www.ester.ee/record=b4764176*est

Telli

[Taime tutvustus](#)
[Taime tutvustus](#)

Teata veast

Eksemplarid

Täiskirje

MARC kuva

Lisainfo

Märkused

Külv III-VI siseruumides või mais otse kasvukohale. Enne külvamist on soovitatav seemneid leotada ööpäev. Ettekasvatatud taimed võib kasvukohale istutada pärast öökülmaohu möödumist, 20-35 cm vahedega. Harunemise soodustamiseks näpistada latv ära. Kõrgus 120-125 cm. Õitseb juuli lõpust kuni sügiskülmadeni. Vajab toestamist. Hea lõikelill, õied sobivad toidu kaunistamiseks.
Sort Cuthbertson Jimmy. Külv III-VI siseruumides või mais otse kasvukohale. Enne külvamist on soovitatav seemneid leotada ööpäev. Ettekasvatatud taimed võib kasvukohale istutada pärast öökülmaohu möödumist, 20-35 cm vahedega. Õitseb juuli lõpust kuni sügiskülmadeni. Vajab toestamist. Hea lõikelill, õied sobivad toidu kaunistamiseks.
Sort Cuthbertson Lois. Külv III-VI siseruumides või mais otse kasvukohale. Enne külvamist on soovitatav seemneid leotada ööpäev. Ettekasvatatud taimed võib kasvukohale istutada pärast öökülmaohu möödumist, 20-35 cm vahedega. Õitseb juuli lõpust kuni sügiskülmadeni. Vajab toestamist. Hea lõikelill, õied sobivad toidu kaunistamiseks.
Sort Night and Day. Külv III-VI siseruumides või mais otse kasvukohale. Enne külvamist on soovitatav seemneid leotada ööpäev. Ettekasvatatud taimed võib kasvukohale istutada pärast öökülmaohu möödumist, 20-35 cm vahedega. Õitseb juuli lõpust kuni sügiskülmadeni. Vajab toestamist. Hea lõikelill, õied sobivad toidu kaunistamiseks.

Märksõnad

[lillhernes](#)
[rohttaimed](#)
[liblikõielised](#)
[ilutaimed](#)
[lõikelilled](#)
[suvelilled](#)
[üheaastased taimed](#)
[toidutaimed](#)
[seemned](#)

Rööppealkiri

seemneraamatukogu
Lathyrus odoratus

Rukkilill
(*Centaurea cyanus*)
härja pead, rukkisinine, rüälill, sinilill

Kes ei teaks, et rukkilill on meie rahvilill. Selleks valiti ta 1968. aastal. Rukkilille kasuks rääkisid väga lai tuntuks ja armastatus rahva hulgas, teda on läbi aegade hästi tundnud kõikide Eesti piirkondade elanikud. Tuntuks on rukkilill saanud seetõttu, et ta kasvab peamiselt taliviljapõldudel. See võib tunduda küll veidi imelik, kuid meie rahvililleks on umbrohi. Umbrohuna talirukkis ja talinisu on ta lastele rõõmuks ja põllumeestele nuhtluseks. Lapsed punuvad talt kauneid pärgi koos härjasilmadega ja toovad tuppa imeilusaid lõikeõisi. Pereisad ei suuda aga temast kuidagi lahti saada.

Miks siis on rukkilillest kui umbrohist nii raske vabaneda? Seepärast, et rukkilille eluviisid on aastatuhandete jooksul muutunud väga sarnaseks tema kaaslaste rukki või talinisu omadega. Kõigepealt valmib enamik rukkilille seemneid koos rukki seemnetega. Vilja koristades satuvad viljaterade hulka ka rukkilille seemned. Teiseks on rukkilille seemned sarnased rukkiteradega ja nii on neid raske üksteisest eraldada. Tõsi, rukkilille seemnetel on kahvatupruunid lendkarvad ja nii võivad need levida ka tuule, loomade ja vee abil. Üks olulisemaid sarnasusi rukkilille ja rukki eluringis on aga see, et mõlema seemned idanevad sügisel ja elavad talve üle noorte taimede või idanditena. Seega võib rukkilille pidada isegi kaheaastaseks: esimesel aastal kasvavad augustis või septembrikuus idanenud seemnetest noored taimed, kes teisel aastal kasvavad kõrge harunenud varre, millel puhkevad kaunid õied.

Olgu rukkilill kasvõi umbrohi, kuid igal juhul on ta meie viljapõldude kõige kaunim lill. Tema ilu ei jäta ilmselt külmaks mitte kedagi. Lausa hämmastavalt rahustavalt ja muremõtteid peletavalt mõjuvad tema taevassinised mõne sentimeetrilise läbimõõduga õisikud. Just nimelt õisikud, sest rukkilill kuulub tegelikult korvõieliste hulka ja seega on tema õied koondunud korvõisikusse. Kuid rukkilille korvõisikud erinevad tunduvalt enamike teiste korvõieliste õisikutest. Erinevus tuleb sellest, et rukkilille õisikute serval olevad äärisõied on lehtrikujulised. Huvitav on ka see, et need õied on üksnes mesilaste ligimeelitamiseks, neist ei arene seemneid ja neis pole ka õietolmu. Mesilastele pakuvad aga rukkilille õied rikkalikult mesimagusast nektarit. Õisiku keskel asuvad putkõied, millest arenevad seemned ja milles on ka normaalsed tolmukad.

Peale selle, et rukkilill kaunistab meie põlde, on paljud tema ilusad vormid leidnud kasutamist ka iluaedades. Nii võime vahel kohata isegi roosa- või valgeõielist rukkilille, ehkki kõige soojema tunde jätab südamesse ilmselt puhassinine tavaline rukkilill. Muide, värvuse muutust võib märgata ka vananevates rukkilille õites: nad muutuvad rohkem lillakaks.

Kuid rukkilill pakub muudki peale ilu ja mee. Tema erksavärvilistest õitest saadakse siniist värvi. Sageli on ta tuntud ravimtaimena. Ravimina kogutakse tema siniseid kroonlehti. Need tuleb kuivatada kiiresti varjulises kohas õhukese kihina. Kiiresti seepärast, et sinised õied kipuvad muidu mustaks ja väärtsusetuks muutuma. Rukkililleõitest saab hea kompressi väsinud või põletikulistele silmadele. Rukkililleõisi pannakse vahel ravimtee sisse lihtsalt selleks, et tee välimus ilusamaks muuta, vahel aga ka selleks, et soodustada uriini- või sapiieritust.

Täiendav info

Eestikeelne nimi	rukkilill		
Ladinakeelne nimi	<i>Centaurea cyanus</i> L.		
Rahvapärased nimed	härja pead, rukkisinine, rüälill, sinilill		
Süstemaatiline kuuluvus	Kuulub sugukonda korvõielised, perekonda jumikas.		
Eluvorm	Ühe- või kaheaastane ühekojaline rohttaim. Kõrgus (15) 20...75 (100) cm.		
Õis	Õied moodustavad korvõisiku, mis koosneb õisiku keskel asuvatest mõlemasugulistest putkõitest ja steriilsetest kellukjatest äärisõitest. Värvuselt on õed sinised või sinivioletsed, harva purpurpunased, lillakasroosad kuni valged. Korvõisiku läbimõõt on 2,5...3,5 cm. Õisikul on munajas kuni 1,5 cm pikkune üldkatis. Korvõisikud on koondunud peaaegu kännasjaks liitõisikuks. Õitseb juunist septembrini (oktoobrini). Putuktolmleja.		
Vili	Äraspidimunajad veidi karvase pinnaga keskmiselt 4 mm pikkused, helehallikad või kollakad seemnised. Seemnistel on 3...3,5 mm pikkune ruugjas pappus. Viljad valmivad alates juulikuust. Ühel taimel on seemneid üle 5000. Seemned levivad nii viljapõllu õlgedega ja viljaseemnete sees kui ka loomade ja vee abil.		
Leht	Lihtlehed, mille pealmine pind on helbelistest karvadest valkjas kuni hallikas, alakülg viltjaskarvane. Juurmised ja alumised varrelehed on süstjad, veidi tõmbi tipu ja terve kuni lõhestunud servaga, rootsulised. Need kuivavad varakult. Keskmised ja ülemised varrelehed on kitsamad, tipul teritunud, enamasti terveservalised, rootsutud. Nende pikkus on kuni 10 (12,5) cm ja laius kuni 0,6 cm.		
Vars	Varred kasvavad enamasti üksikult, on püstised ja harunevad enamasti keskpaigast või sellest veidi altpoolt. Varreharud on viltu üles suunatud, pikad. Kogu vars on heledamate kantidega ja kaetud helbeliselt võrkjate valkjate kuni hõbedaste karvadega.		
Maa-alune osa	Taimel on sammasjas harunev juur, mis ulatub mullas kuni 20 cm sügavusele.		
Paljunemine	Paljuneb seemnetega.		
Levik ja ohtrus	Levinud laialdaselt Euroopas, kohati Siberis, Kaug-Idas ja Kesk- ning Väike-Aasias, tulnukana ka Põhja-Ameerikas, Indias ja Uus-Meremaal. Eestis tavaline.		
Kasvukoht	Kasvab peamiselt põlluumbrohuna eriti taliviljapõldudel, kuid ka tee- ja kraaviservadel, jäätmaadel. Eelistab liivakaid muldi, kuid kasvab ka mujal. Valguslembene, kuid talub ka varju.		
Koht ökosüsteemis	Tolmeldavad putukad saavad taime õitest rohkesti nektarit. Peamised tolmeldajad on mesilased. Seemned levivad ka loomade abil.		
Kaitse	Ei kuulu kaitstavate taimede nimekirja.		
Kasutamine	Hea meetaim. Tuntud ka ravimtaimena, kasutatakse tema äärisõite leotist uriini- ja sapieritust soodustava vahendina, samuti silmakompressideks. Rahvameditsiinis on õite viina- või veeleotist kasutatud köha- ja palavikuvastase vahendina. Taim sisaldab rikkalikult vitamiini C, seemnised õli. Õitest saadakse ka sinist värvi. Mitmeid vorme kasvatatakse aedades ilutaimena, eriti suuremate rühmadena. Sobib lõikelilleks. Looduslikult kasvab meil umbrohuna viljapõldudel. Eesti rahvuslill.		

Liigikirjeldus

[Eksemplarid](#)
[Täiskirje](#)
[MARC kuva](#)
[Lisainfo](#)

ASUKOHT	KOHAVIIT		STAATUS	MÄRKUSED
Tartu LR lasteosakond seemneraamatukogu	Lõhnav lillhernes		KOHAL	Külvamise aeg: III-V. Kogumise aeg/ kehtivuse aeg: X 2018. Võib ettekasvatada. Tellida saab KOHAL eksemplare.
Tartu LR lasteosakond seemneraamatukogu	Lõhnav lillhernes		KOHAL	Külvamise aeg: III-V. Kogumise aeg/ kehtivuse aeg: X 2018. Võib ettekasvatada. Tellida saab KOHAL eksemplare.
Tartu LR lasteosakond seemneraamatukogu	Lõhnav lillhernes		KOHAL	Külvamise aeg: III-V. Kogumise aeg/ kehtivuse aeg: X 2018. Võib ettekasvatada. Tellida saab KOHAL eksemplare.
Tartu LR lasteosakond seemneraamatukogu	Lõhnav lillhernes: sort 'Cuthbertson Jimmy'		KOHAL	Külvamise aeg: III-VI. Kogumise aeg/ kehtivuse aeg: 2020. Tellida saab KOHAL eksemplare.
Tartu LR lasteosakond seemneraamatukogu	Lõhnav lillhernes: sort 'Cuthbertson Jimmy'		KOHAL	Külvamise aeg: III-VI. Kogumise aeg/ kehtivuse aeg: 2020. Tellida saab KOHAL eksemplare.
Tartu LR lasteosakond seemneraamatukogu	Lõhnav lillhernes: sort 'Cuthbertson Jimmy'		KOHAL	Külvamise aeg: III-VI. Kogumise aeg/ kehtivuse aeg: 2020. Tellida saab KOHAL eksemplare.
Tartu LR lasteosakond seemneraamatukogu	Lõhnav lillhernes: sort 'Cuthbertson Jimmy'		KOHAL	Külvamise aeg: III-VI. Kogumise aeg/ kehtivuse aeg: 2020. Tellida saab KOHAL eksemplare.
Tartu LR lasteosakond seemneraamatukogu	Lõhnav lillhernes: sort 'Cuthbertson Jimmy'		KOHAL	Külvamise aeg: III-VI. Kogumise aeg/ kehtivuse aeg: 2019. Tellida saab KOHAL eksemplare.
Tartu LR lasteosakond seemneraamatukogu	Lõhnav lillhernes: sort 'Cuthbertson Jimmy'		KOHAL	Külvamise aeg: III-VI. Kogumise aeg/ kehtivuse aeg: 2019. Tellida saab KOHAL eksemplare.

VAATA KÕIKI EKSEMPLARE VÕI VALI AASTAKÄIK / KÕIDE

TÄNAN KUULAMAST!

